

ALEKSANDER ARENDT
1921 – 1986

5 października 1986 r. zmarł nieoczekiwanie prof. dr hab. Aleksander Arendt, emerytowany Kierownik Zakładu Neuropatologii w Instytucie Anatomii Patologicznej Uniwersytetu im. Karola Marksa w Lipsku, współorganizator i wieloletni prezes Towarzystwa Neuropatologów Niemieckiej Republiki Demokratycznej, inicjator i propagator współpracy neuropatologów polskich i niemieckich.

Aleksander Arendt urodził się w 1921 r. w Oetzsch koło Lipska. W Lipsku ukończył szkołę podstawową i średnią, tu również w 1939 r. rozpoczął studia na wydziale lekarskim tamtejszego Uniwersytetu. Po roku został z niego relegowany na podstawie przepisu Ustaw Norymberskich, a w 1944 r. osadzony w obozie koncentracyjnym, w którym zastał go koniec II wojny światowej. Po jej zakończeniu powrócił do Lipska, gdzie kontynuował przerwane studia medyczne. Ukończył je w 1949 r. zdaniem egzaminów państwowych i uzyskaniem stopnia doktora medycyny.

Po odbyciu stażów podyplomowych podjął pracę w Klinice Neurologiczno-Psychiatrycznej, a następnie w Instytucie Badania Mózgu Uniwersytetu

Lipskiego. Już jako specjalista w zakresie neurologii i psychiatrii przeniósł się do pracy w Instytucie Anatomii Patologicznej. Tu odbył specjalizację w patomorfologii i habilitował się. Tu również stawiał pierwsze kroki w zakresie diagnostycznej neuropatologii. W 1963 r. został docentem, a w 1968 r. profesorem zwyczajnym anatomii patologicznej. W 1963 r. został kierownikiem Zakładu Neuropatologii zorganizowanego przez siebie w macierzystym Instytucie Anatomii Patologicznej. Zakład ten prowadził do przejścia na emeryturę, na kilka dosłownie tygodni przed śmiercią.

Profesor A. Arendt był autorem ponad 100 oryginalnych publikacji naukowych i blisko tyluż komunikatów zjazdowych przedstawianych na krajowych i międzynarodowych kongresach, sympozjach i konferencjach. Jego głęboko motywowane i realizowane przez całe życie zawodowe zainteresowania naukami neurologicznymi dotyczyły licznych dziedzin neurologii i neuropatologii diagnostycznej, jakkolwiek niemałą część swego dorobku poświęcił również badaniom doświadczalnym. Wiodącym nurtem jego dociekań badawczych były zagadnienia neuroonkologii, chorób naczyniowych ośrodkowego układu nerwowego, jego zapaleń oraz procesów starzenia się mózgu. Prowadzone w ostatnich latach intensywne badania patomechanizmów choroby Alzheimerera sprawiały mu szczególną satysfakcję, gdyż realizowane były wspólnie z synem — młodym adeptem neurochemii.

Na odrębne podkreślenie zasługuje obfity podręcznikowy i monograficzny dorobek publikacyjny profesora Arendta, odzwierciedlający z jednej strony kierunki Jego zainteresowań naukowych, z drugiej zaś jego upodobania i umiejętności dydaktyczne. Mieści się w nim, znany czytelnikowi polskiemu, dwukrotnie wznawiany „Atlas diagnostycznej histopatologii nowotworów ośrodkowego układu nerwowego i struktur z nim związanych” („Histologisch-diagnostischer Atlas der Geschwülste des Zentralnervensystems und seiner Anhangsgebilde”) oraz „Kieszonkowy podręcznik klinicznej neuropatologii” („Taschenbuch der Klinischen Neuropathologie”), stanowiący, z niezwykle talentem dydaktycznym opracowane, kompendium wiedzy o patologii układu nerwowego. Był ponadto współautorem „Handbuch der allgemeinen Pathologie” (1972), w którym opracował rozdział poświęcony procesom starzenia się mózgu, oraz międzynarodowego „Handbook of Clinical Neurology” (1976), w którym jego autorstwa są rozdziały poświęcone wyściółczakom mózgu oraz glejakom rdzenia kręgowego. W druku jeszcze znajduje się obszerne wydawnictwo „Allgemeine Pathologie”, do którego przygotował duży rozdział „Allgemeine Pathologie der nervösen Regulation”. Brał również żywy udział w działalności wydawniczej czasopism anatomopatologicznych i neuropatologicznych, jako członek zespołów redakcyjnych „Zentralblatt für allgemeine Pathologie und pathologische Anatomie” i „Clinical Neuropathology”. Był aktywnym współpracownikiem, działającego pod egidą Światowej Organizacji Zdrowia, Ośrodka dla Histopatologicznej Klasyfikacji Guzów Ośrodkowego Układu Nerwowego, który opracował obowiązującą w krajach członkowskich WHO — klasyfikację nowotworów mózgu.

Znaczną część swojego zawodowego życia poświęcił dydaktyce, zarówno przed- jak i podyplomowej. Czynił to z pasją i zaangażowaniem. Cieszył się powszechną opinią znakomitego nauczyciela.

Profesor A. Arendt niezwykle aktywnie uczestniczył w krajowym i międzynarodowym życiu społeczno-naukowym. Był członkiem Towarzystwa Neurologicznego i Psychiatrycznego, Towarzystwa Patologicznego oraz Towarzystwa Nauk Neurologicznych Niemieckiej Republiki Demokratycznej, wchodząc z wyboru w skład ich gremiów kierowniczych. Był członkiem założycielem Towarzystwa Neuropatologów NRD i przez 14 lat kierował jego działalnością, przyczyniając się w sposób zasadniczy do rozwoju naukowego i instytucjonalnego tej specjalności medycznej w swoim kraju. Reprezentował neuropatologów NRD na licznych imprezach naukowych organizowanych na całym świecie i w szeregu międzynarodowych gremiów organizacyjnych między innymi w zarządzie Międzynarodowego Towarzystwa Neuropatologicznego oraz jako wiceprezes szeregu kolejnych międzynarodowych Kongresów Neuropatologicznych. Był członkiem założycielem Międzynarodowego Towarzystwa Neuropatologów. Uczestniczył w pracach Międzynarodowej Organizacji Badań Mózgu (IBRO) oraz Problemowej Komisji Neuroonkologicznej Światowej Federacji Neurologii.

W tej krótkiej notatce poświęconej pamięci prof. A. Arendta nie sposób pominąć Jego związków z polską neuropatologią. Jako prezes Towarzystwa Neuropatologów NRD zainicjował współpracę ze Stowarzyszeniem Neuropatologów Polskich. Był inspiratorem pierwszych, zacieśniających się z latami kontaktów między obydwoma towarzystwami i w sposób niepodważalny przyczynił się do organizowania w odstępach czteroletnich NRD-owsko-polskich sympozjów neuropatologicznych. Chętnie uczestniczył w organizowanych przez nas imprezach naukowych. Nierzadko szczerze i niezdawkowo podkreślał, że czuł się dobrze w naszym kraju wśród nas. Rozumieliśmy się nawzajem.

Profesor Aleksander Arendt był wybitnym uczonym, znakomitym nauczycielem i świetnym organizatorem życia naukowego. Był równocześnie człowiekiem niezwyklej skromności, pełnym rozwagi, życzliwością dla ludzi i mądrego dystansu do spraw i rzeczy. Miał bogate zainteresowania pozazawodowe. Znał świetnie literaturę piękną i muzykę. Miał wspaniałe, subtelne poczucie humoru.

Z jego odejściem neuropatologia straciła jednego ze swoich współtwórców, neuropatologia Niemieckiej Republiki Demokratycznej – jednego ze swoich najwybitniejszych przedstawicieli, a neuropatologia polska – oddanego przyjaciela.

Mirosław J. Mossakowski